

Udsig: Det vil erindres, at efter det Regjeringsforslag, som laa til Grund for Loven af 28de Mai 1880, skulde de Eiendomme, der kunde optages i de af Staten garanterede nye Kreditforeninger, have en Taxationsværdi af høist 2,500 Kr. Dette blev ogsaa billiget af Landstinget, men da Sagen kom ind i Folkethinget, satte man Taxationssummen op til 5,000 Kr. Da Sagen kom tilbage til Landstinget, blev den derefter ved Landstingets Botum sat ned fra 5,000 til 4,000 Kr., og med denne Størrelse er Loven kommen ud. Det, der nu foreslaas, er at forhøje Summen 4,000 til 6,000 Kr., og spørger man om Grunden til dette Forslag, erfarer man, at det egentlig ikke er den, at det antages, at de Eiendomme, som have en Taxationsværdi, der ligger mellem disse to Beløb, have nogen Trang til at komme ind i disse nye Kreditforeninger; de ville uden Vanskelighed kunne blive berjente ved de andre bestaaende Kreditforeninger, foruden at de jo ogsaa fra andre Instituter, navnlig fra Sparekasser, kunne erholde Laan; men navnlig er der Intet tilhinder for, at de, naar en tilstrækkelig Sikkerhed kan bydes, ville kunne faae Laan i de ældre Kreditforeninger. Grunden til, at Lovforslaget er fremkommet, maa derimod søges deri, at Erfaringen skal have viist, at disse nye Husmandskreditforeninger medføre Administrationsudgifter, der ere altsfor store, og det, man da ønsker, er at kunne faae flere Bidragydere til Administrationsfonden. Det er derfor, man ønsker, at flere end de, der hidtil have havt Udgang til at kunne komme ind i disse Kreditforeninger, skulle erholde en saadan Ret. Det forekommer mig nu, at man naturligt maa optaste det Spørgsmaal: Er dette dog ikke en noget unaturlig Maade at hjælpe disse Kreditforeninger paa? Sølgen maa jo blive den, at Statens Garantiforpligtelser ville blive forøgede. Ganske vist blive de Pantier, som erhverves, naar de nye Eiendomme komme til, nok saa sikre som de ældre, men Summen af Statens Garantiforpligtelser vil jo under alle Omstændigheder blive forøget, og dernæst er der jo den Bestemmelse, at Statskassen skal udrede Omkostningerne ved Taxationen af de Eiendomme, der optages i disse Kreditforeninger, og de Udgifter, Staten har i den Anledning, ville altsaa utvivlsomt blive forøgede. Man vil altsaa trække paa Statskassen, skjøndt det ganske vist kun er indirekte, men det Spørgsmaal, synes mig, stiller sig da naturligt, om ikke maaste Staten vilde være bedre tjent med, om man traf direkte paa den, end at man saaledes ad en Omvei søger hen til den. Saameget er vist, at det Fortrin vilde det i ethvert Tilfælde have, hvis man traf direkte paa Statskassen, at de Udredelser, som ville komme til at paahvile Staten, da lod sig bestemme, at de vilde have en vis begrænset Størrelse, medens de derimod ad den Omvei, ad hvilken man søger at komme til det samme Maal,

ere ubestemmelige, og at det paa ingen Maade lader sig forudse eller forudberegne, hvormeget Staten vil komme til at yde mere, end den hidtil har forpligtet sig til. Særlig forekommer det mig, at dette af mig reiste Spørgsmaal maa komme frem med Hensyn til Husmandskreditforeningen for Østifterne. Det er nemlig blevet sagt om denne Kreditforening, at der er saa Faa, der have indmeldt sig i den, at der neppe er noget Haab om, at den vil vise sig levedygtig, og Meningen er altsaa den, at man for at holde Liv i den vil udvide den til væsentlig at bestaa af en hel anden Klasse af Eiendomme end den, som det oprindelig har været paatakt, af en Klasse af Eiendomme, der ikke har nogen Trang til at faae den Hjælp fra Statskassens Side, som skal anvendes til at formaa dem til at træde ind deri. Jeg tilstaar derfor, at det hele Forslag er for mig overmaade lidet tiltalende, og jeg kan heller ikke lade være at bemærke, at Forslagsstillerne synes mig at have taget det temmelig let med de Oplysninger, som de have forelagt Rigsdagen. Det er saadan ganske i Almindelighed blevet berettet af dem, at Administrationsomkostningerne ved disse Kreditforeninger efter de Erfaringer, man hidtil har gjort, ville løbe op til et større Beløb, end de kunne bære; men der er ikke blevet forelagt os nogen nærmere Forklaring, noget Regnskab over disse Udgifter, saa at vi ikke have Midler til at danne os nogen selvstændig Dom, om de dog ikke mulig paa en eller anden Maade kunde indskræntes, om der virkelig ikke lod sig anwise en anden, bedre Vej end den, som Forslagsstillerne have bragt i Forslag. Man vil vel sige, at det ikke er nogen stor Sag, enten man tager 4000 Kr. eller de 6000. Det kan være, men jeg skal dog i denne Henseende bemærke, at Følgerne af denne Udvidelse umulig forud lade sig beregne. Man kan paa ingen Maade vide, hvorledes de ville stille sig; de kunne dog maaste blive ikke saa ganske ubetydelige. I ethvert Tilfælde vil det efter det Syn, som jeg, saaledes som jeg ved en tidligere Leilighed udførlig har udviklet, har paa de Principer, der ligge til Grund for denne hele af Staten garanterede Husmandskreditforenings-Institution, lettelig forstås, at jeg kan nære stor Betenkelighed ved denne Foranstaltning, som gaar ud paa at udvide Raaderummet for disse Principer. Det maa med Hensyn dertil være mig tilladt at citere nogle Ord, som jeg som Ordfører for det daværende Udvalgs Mindretal udtalte for to Aar siden. Jeg sagde dengang: „Den Frygt, vi nærede og udtalte under denne Sags 2den Behandling for, at man ved at gaa ind paa hele denne Foranstaltning skulde komme ind paa en høist farlig Glibebane, synes mig har i allerhøjeste Grad bekræftet sig ved, hvad der nu har viist sig i det andet Thing.“ Jeg sigtede naturligvis derved til den Forhøjelse af Taxations-